

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

- (א) ונ"א (נ"א ט"ז), עירובין סד.; (א) יבמות קט; גיטין מו; לקמן נט. ע"ש ר"י ס; ע"ש, (ד) ונקמן ט; ע"ש הטוב; (ס) ונביע הגי' ר' אבא, (ו) לעיל ט., (ז) נביעי הגי' ר' יוחנן, (ח) ונקמן מ., (ט) נ"א לך פיע, (י) נפישו ה"א, (י) נמאן ש"ך לע"ג.

תורה אור השלם

1. מוקש אדם ילע קדש ואחר נדרים לבקר; מש"כ כ כה
2. יש בוטה פקדנות חרב ולשון חכמים מרפא; מש"כ יב יח
3. ובי תחדל לבדר לא יזקה קר חטא;
4. שם רשעים חדרו רגז וקם נהוה ינביע בת; איוב ג ג
5. והסר פיע מלבך והעבר רעה מלבך פי הלכות והשקרות הבל; קולות יא י
6. כל פעל יי לפעוה וגם קשע ליום רעה; מש"כ טו ד
7. והגים היום לא תרציע ולא יזקה מנוח לבך רגלך ונתן לך שם לב רגז וכליו עינים ודאבוך נפש;

דברים כח טה

הנהגות הב"ח

(א) נב" ונא פסחין נמי בהא דשמואל דאמר שמואל כל הנודר אע"פ שמקיימו: (ב) שם א"ל עולא הוא שעתא:

גליון הש"ס

נב" א"ל נפש הצלת. ע"י סוטה דף מה ע"כ מ"ה כל המנקה: ב"ח" ר"ה ההוא שעתא. לא נתקדש וכו'. ע"י סנהדרין דף יא ע"כ רש"י ד"ה על שמים ומנמות דף פג ע"כ רש"י ד"ה כל האלמות:

מוסף רש"י

כל הבוטה. הטור נדר, ראוי לדוקרו בחרב. דלמא לא מקיים ליה, איית פתח. דקאמר ליה אילו היית יודע שאסור לנודר וחיוב מיתה אמת עליו, כלום היית נודר, ואמר ליה האך לא, אלא לשון חכמים מרפא. שמתקין לו נדרו (שורבין טד.). הנודר כאילו בנה הבוטה. צענת איסור הכמות (בבב"ק קט). גיטין (סו) דחוטא הוא דכתיב (דברים כג) ובי תחדל לנודר וגו' הא לא תחדל יתיה כן חטא (יבמות טס.). והמקיימו. ולא נשאל עליו שכן (בבב"ק קט). כנודר כשרים לא אמר כלום. שאין לרובן של כשרים שגורמים וכל שכן לאין נשבעין (לעיל ט.). כנודר רשעים. כגון שהיה כבד מונח לפניו ואמר כנודר רשעים, וכיון דלמא הכי נדר נזיר ונקבין ובשבוטה, ואם אכלו מחייב מרות וקרנן ושבוטה, דחייב נמי קרבן שבוטה, דדרכן של רשעים הוא שגורמים נזירות ונקבין ובשבעין והאי כי אמר כנודר רשעים היו נמאן דלמא הריני מור אס חולל הימנו ועלי בעי קרבנן ושבוטה שאינו חולל (טס.).

אילו לא חמאם זה אימה. חילולי שראתה זה אימה: מילין דעויבה. דברים שיפין להנימן כלומר דבר זימה: כנדי לא אדרם. כנסם לא היתה מדירתה ומלעזין עליה מי היית מדירה. הכא ליכא למשמע אי פותחין אי לא: שמצקין מעשיך. צב"ד של מעלה צבציל שגדרת:

מאי קראה. שפני נדרים חוקרין מעשיו של אדם: ואחר נדרים לבקר. שאם נודר מצקין מעשיו: ולא פסחין. לשום אדם זיהאי אחר נדרים לבקר משום דהוי איום גדול שאפי' אין דעתו להפך יאמר עכשיו שרצונו להפך ולא זיהני תרמי אחרנייתא נמי משום דהוי איום גדול ואומר שדעמו להפך ואינו קן: כל הבוטה. כל הנודר. כמו מצטא שפתייה (במדבר ל): ולשון חכמים מרפא. שמתקין לו: כאילו בנה צמה. לעבודת כוכבים: כרישא פסחין. צמתילת דבריו של ר' נתן דלמא כאלו בנה צמה פתחין ליה דלא הוי עונשו ימירא כל אימת דלא עבד עלה קרבן וליכא איום כל כך אצל צסיפא כאלו מקטיר עליה מתחייב מיתה היינו איום יתירא: **צסיפא.** דברי הכל לא פתחין: כי **תחדל לנודר לא יהיה כן חטא.** מכלל דלא נדר ועבד ליה איכא חטא: **כנודרי רשעים.** אע"פ שגורמים ומקיימן איקרו רשעים: לז רגז. היינו כעס צבציל לז רגז יהיה כליון עינים: **צמיסקיה.** כשעלה לא"י: איסלו. עשו לו לוייה: בני חוואי. יהודים היו: אי"ל אין ופרע לו צית שחיטה. ונתיירא לומר לו שלא עשה יפה שמת יורגנו: כי אסא. עולא לקמיה דרבי יוחנן: אמר דלמא אחויקי ידי עוברי עזירה. שאמרתי לו זיל ופרע צית שחיטה: אי"ל יפה עשית. שך אמרת לו שפסך הלל צאומה דיבור: סמה ר' יוחנן. על דהוה ליה לההוא צר חחאה כעס כל כך שהרג לנצירו הואיל דהוה צארך ישראל: לא

שנאמר. כל פעל ה' למענהו וגם רשע ליום רעה ולא עוד אלא שהתחונות שולמות בו שנאמר ונתן ה' לך שם לב רגז וכליון עינים ודאבוך נפש איזהו דבר שמכלה את העינים ומדאיב את הנפש הוי אומר אלו התחונות עולא במיסקיה לארעא דישיראל איתלו ליה תרין בני חוואי בהדיה קם חד שחטיה לחבריה אמר ליה לעולא יאות עבדי אמר ליה אין (ו) ופרע ליה בית השחיטה כי אתא לקמיה דר' יוחנן א"ל דלמא חס ושלום אחזיקי ידי עוברי עבירה א"ל (ז) נפשך הצלת קא תמה רבי יוחנן מכדי כתיב ונתן ה' לך שם לב רגז בבבל כתיב א"ל (ח) ההוא שעתא לא

דפתחין פנקס וממשמשין עבודך. שמתוך שהוא נודר נראה שהוא מחזיק עצמו כחסיד שלא יכשל כנודר ומתוך כך מן השמים פותחים פנקס וכזיתיו וממשמשין צמעות: אמר רבי אבה מאי קרא. כלומר דהכי הוא כדאמר ליה רבי ינאי: ואחר נדרים לבקר. אחר שנדר אדם מצקין מעשיו: ולא פסחין כהדין אחרנייתא דאמר רבה בר בר חנה. אין פותחין צואת האחרת שאמר רבה בר בר חנה לפי שמתוך שאומר לו שחטא כל כך שראוי לדקרו בחרצ' יש לחוש שאומר שמתחרט:

אע"פ שאין מתחרט: הנודר כאילו בנה צמה. צענת איסור הצמות. ונראה צעני דלהכי מדמינן ליה לצונה צמה משום דסליק אדעתיה לנודר דמלוה קא עביד דרחמנא אסריה צמיילא דאיסורא וזיהו נמי אסר אנפשיה וקאמר דעתי דלדברה לצונה צמה דמי דהיי דרחמנא אוהריה לאקרוצי קרבנות צמיים אזרייה דלא לוסף עלה לצנות צמה ולהקריב צחוק ה"נ נהי דרחמנא אסר עליה דברים האסורים כי מוסף איהו אמתא דאסר רחמנא פשע כענין שאמרו בירושלמי צפרק פותחים' לא דיין צמה שאסרה תורה אלא שאתה אוסר עליך דברים אחרים ושיין ציה נמי הא' לישנא משום לנודר מתפיש צקרבן וכיון שאין קרבנו רצוי נמצא ככונה צמה ומקריב צחוק: והמקיימו. כלומר שאינו נשאל עליו כאלו הקריב על אותה צמה קרבן וחיוב משום שחוטאי חוץ: **כרישא פסחין.** כרישא דכרייתא דרבי נתן דהנודר כאלו בנה צמה פתחין שלפי שאין העבירה גדולה כל כך אס אינו מתחרט בלבו לא יתבייש מלומר האמת: **צסיפא.** של אותה כרייתא דהיינו המקיימו כאלו הקריב עליה קרבן: רבא אמר לא פסחין. דאיכא למיחש שמה מתוך חומר העבירה אע"פ שאינו מתחרט מתוך שהוא מתבייש ששקר לומר שהוא מתחרט: ויליף חולה חולה. דהכא ה"ק ובי תחדל לנודר לא יהיה כן חטא הא אס לא תחדל יהיה כן חטא: **כנודרי רשעים נדר צנוי צקרבן ובשבוטה.** אלמא נודר רשע מקרי: כל אדם הכועס כל מיני גיהנם שולטים בו. לפי שהכעס מביאו לכפור בעיקר כדלמרינן צפרק רבי אליעזר דאורג (שבת קה) דמשצב כליו צמתו יהיה צעיניך כעבוד עבודת כוכבים: ופרע ליה צית השחיטה. שימות מהר:

נפשך הללת. שאלמלא כן היה הורגך: קא סמה רבי יוחנן ונתן לך שם לב רגז צבציל כסיב. והיאך גבר כעסו של אותו צן מחוח כל כך להרוג את חבירו: ההוא שעתא לא עצרין ירדנא. ועצר הירדן (ז) לא נתקדש להצלת העומר ולמקלת קדושות: (ט) ככונה אפן. צתגזורת כעסו: אין אלהים כל מומסויו. ששכינה אינה חסובה כנגדו: שנאמר כי כעס צחוק כסינים ינוח. אלמא דכועס הוי כסיל: וכסיל יפרוש אולג. אלמא מוסף טפשות: לא נסן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע. שעיקרן של שאר נביאים לא היה אלא להוכיח ישראל על עצירות שצידם ואללמלא (לא) חטאו לא הורגו לתוכחה: מפני שערכה של ארץ ישראל היא. שצסקר יהושע מפורשות עיירות שצארך ישראל והנחלות אשר נחלו ולפיכך אפילו לא חטאו היו לרבינן ספר יהושע: שנאמר כי כרוב חממה רב כעס. כרוב דברי חכמות הנביאים יש סימן לרוב כעס שהכעיסו ישראל להקדוש צרוך הוא:

אמר

- א ב כ טו ט"ע י"ד ט"ז רכח ספיק י:
- ח ג מ"י פ"ג מהל' נדרים הל' כה סג
- לאין רבנן טו ט"ע טס סימן רג ט"ז ג:
- ב ד ה מ"י טס טו ט"ע טז ס"י רכח ספיק י:
- י ו טו ט"ע טס סימן רג טע"א א:

פירוש הרא"ש

בב"ל דעויבך. אלמלא שראתה אתה זה דברים במועדים שראוי להניח ולעזוב: דפתחין פנקס וממשמשין בעבודך. מן השמים פותחין פנקס מעשיו ומקדקין בטס צבציל שהוא מרציו לנודר א"י שהוא פתחין את עצמו לדין וצטוח שיוכל לקיים את דרו ולא יכשל בו כעין עיון תפלה ולכן מקדקין בטס פתחין: ולא פתחין בהדיה. דלפילו אס אינו מתחרט אמר שהוא מתחרט דלא חליף לומר שעיני מתחרט אע"פ שמתקין עליו מן השמים וכן טעמא דכל הני דלא פתחין בכו: בל הבוטה. כמו לצטוח בשפטים: אלא שליטון חכמים מרפא. שמתקין לו לנודר: הנודר כאילו בנה צמה. צענת איסור הצמות: והמקיימו. יהי גמר עבירתו: כרישא פתחין. דלמא עבירה כולי האי לו ומן שלא הקריב: ובי תחדל לנודר. אע"פ דהאי חולה כמי צמיט נודר מ"מ מיון דכמי גבי נדר חולה ילפינן ג"ש וע"כ הא דנקרא רשע נודר איירי: בל מיני גיהנם שולטים בו. קשה לנופי כאלו היה נדון בכל מיני פועלויות גיהנם א"י מתוך כעסו צא לנדי עבירה ומלטי עליו גיהנם: שכלה העינים. שהוא מאריך בחלו ומלפס ממיד להתרפאות: תרי בני חוואי. יהודים היו: ופרע ליה ברת השחיטה. מומת מורא המוקד ידיו וגם כדי שימרה למות: את נפשך הצלת. שאלמלא אמרת כן היה הורגך ככעסו: קא תמה ר' יוחנן. היאך אמרתי דכאי היה לו לז רגז לשחוט חברי:

